

Grunden dertil? Det er de nuværende Forhold, hvor vedkommende Bruger ved forud, at han ingen som helst Erstatning faar for de Forbedringer, han gør ved Huset; hvis der var sikret ham Ret til Erstatning, var han ikke bange for at holde det nogenlunde ordentlig ved lige. Jeg tror derfor, at ret beset ville disse Erstatningsregler bidrage til at hindre, at den Slags daarlige, elendige Huse ville blive afleverede til Ejerne ved Fratrædelsen.

Men Hovedindvendingen fra det ærede Medlem saavel som fra de to andre ærede Medlemmer, som jeg nævnte før, var jo dette, at dette Forslag var et Indgreb i Ejendomsretten. Det kan jeg selvfølgelig ikke erkende, at det er. Jeg ønsker ikke, at der skal gøres Indgreb i Folks Ejendomsret, og dette er efter min Mening heller ikke et Forslag, der gaar i den Retning. Men for øvrigt er jo dette Spørgsmaal om Ejendomsretten noget, der kan bruges ved næsten alle mulige og umulige Lejligheder. Hvis man f. Eks. vil gaa Forhandlingerne i Stænderforsamlingerne igennem, saa vil man se, at, da der var Tale f. Eks. om at forbedre Husmændenes Stilling i den ene eller den anden Retning, saa var der altid nogen, der sagde, at det var et Indgreb i Folks Ejendomsret og i deres Kontraktfrihed. Jeg er tilbøjelig til at tro, at i Slutningen af det 18de Aarhundrede, da der var Tale om de store Landboreformer her i Landet, var der sikkert ogsaa en Del af Modstanderne, der stode op og sagde: dette er Indgreb i Ejendomsretten; det tror jeg ganske sikkert, der var. Efter min Mening skal man være noget varsom med at bruge disse Udtalelser. Jeg finder, at det er ganske urigtigt at ville paaberaabe sig Ejendomsretten for at forhindre ethvert rimeligt og fornuftigt Fremskridt. Jeg tvivler ikke om, at de, der ønske særlig at paaberaabe sig Ejendomsretten, ville kunne faa meget bedre Anledning til at gøre det, naar vi f. Eks. komme til at behandle vore Skattelove. Forslaget om Ejendomsskylden vil f. Eks. blive et Spørgsmaal, som de, der særlig have Lyst til at tale om Ejendomsretten, kunne holde en efter min Mening ganske udmærket Tale om. Det kan jo dog ikke nægtes, at i det Spørgsmaal, som blev behandlet her i Fjor, og som der nu i Dag er indbragt Forslag om i det andet Ting, komme vi paa mange Omraader til at ramme Folks Ejendomme, noget, som de ikke kunde forudse, da de købte disse Ejendomme. — Men jeg skal ikke komme videre ind paa dette, jeg vil kun gentage,

hvad jeg sagde før, at det er dog vist ikke rigtigt at ville bruge denne Paaberaabelse af Ejendomsretten til at hindre ethvert nok saa lille, nok saa godt og nok saa fornuftigt Fremskridt.

Det ærede 6te Medlem for 6te Kreds (Ahlefeldt-Laurvig) var noget inde paa at undersøge de Motiver, som Medlemmer i det andet Ting havde haft til i de foregaaende Aar at fremsætte det Forslag, der her er Tale om, og det ærede Medlem mente, at det var fremsat, fordi vedkommende Medlemmer manglede tilstrækkelig Popularitet i deres Valgkredse. Jeg tror, at det ærede Medlem tager fejl. I alt Fald for mit eget Vedkommende vil jeg gerne have Lov til at sige, at det har ikke været min Tanke ved at være med til at bringe dette Forslag frem i det andet Ting, og jeg tror ogsaa, at det gælder for de andre, som have været med til at fremsætte det dervede. Tanken har kun været den at søge at komme de Tusinder af Fæste- og Lejehusmænd, som vi have omkring paa Landet, til Hjælp og støtte dem i deres til Tider ret vanskelige Virksomhed. Dertil kommer endnu, at jeg er tilbøjelig til at mene, at de Medlemmer, som have fremsat Lovforslaget dervede, behøvede slet ikke at søge efter mere Popularitet i deres Valgkreds end den, de havde i Forvejen; deres Stilling var i Forvejen saa god, at de ikke behøvede at gøre sig særlig Ulejlighed for at gøre den bedre.

Jeg vil gerne saa iudtrængende, som jeg kan, bede det høje Ting om ikke nu at stille sig uvilligt over for Hovedbestemmelserne i dette Forslag. Jeg skal erklære, at jeg er meget villig til at forhandle om Enkelthederne i Forslaget, og jeg skal søge at strække mig saa vidt i Indrømmelser, som jeg paa nogen Maade kan. Men jeg vil dog tilføje, at hvis vi røre ved Forslagets Hovedbestemmelser, saa tror jeg ikke, at vi endnu i Aar faa noget ud af den Sag, og det vilde jeg meget beklage. Jeg tror, at dette Forslag rører ved et Forhold, som fortjener, at der lovgives om det. Vi kunne vistnok være enige om, at de Bestemmelser, der tidligere gennem Lovgivningen ere førte frem til Støtte for Husmændenes Virksomhed, have ikke været af dem, som vi have haft mindst Fornøjelse af. Jeg skal saaledes nævne Husmandskreditforeningerne, som Lovgivningsmagten jo har støttet. Der er ingen Tvivl om, at disse Foreninger have gjort ganske overordentlig stor Nytte. Jeg tror ogsaa, at den Lov, som blev vedtagen i 1899 om Jord til Landarbejdere, nok skal vise sig